

BURBIŠKIO DVARO XIX A. INTERJERO DEKORAS. ATRADIMAI IR IŠSAUGOJIMAS

Indrė Valkiūnienė

AUKŠČIAUSIOS KATEGORIJS

SIENŲ TAPYBOS RESTAURATORĖ

Pylimo g. 29–12, LT-01309 Vilnius

indrevai@yahoo.com

Straipsnyje pateikiama 2011–2013 m. vykdytų Burbiškio dvaro (Anykščių r.) polichromijos tyrimų ir sienų tapybos restauravimo darbų apžvalga. Pristatoma tyrimų metu rasta XIX a. vidurio dekoratyvi tapyba ir popierinių sienų apmušalų pavyzdžiai. Detaliam apžvelgiama atliktų restauravimo darbų problematika, tapybos išsaugojimui naudoti sprendimo būdai bei restauravimo metodai.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: Burbiškio dvaras (Anykščių r.), interjeras, sienų tapyba, popieriniai sienų apmušalai, XIX a., restauravimas.

Straipsnio tikslas – pristatyti išlikusią restauruotą Burbiškio dvaro rūmų lubų tapybą, panagrinėti interjero puošybos sienų ir lubų dekoravimo vienovę, naudojant tapybos bei popierinių sienų apmušalų jungtį. Straipsnyje analizuojami šio pastato sienų tapybos restauravimo technologijų ypatumai ir pristatomos išaiškintos Prancūzijos sienų apmušalų manufaktūros, kurių produkcija XIX a. puošė rūmų patalpų sienas.

2011 m. Burbiškio dvaro rūmuose buvo vykdomi polichrominiai tyrimai¹, kurie parodė, kad pastato interjeras XIX a. buvo dekoruotas vertinga sienų tapyba ir popieriniais sienų apmušalais. Apie tokio pobūdžio dekorą iki tol nebuvo žinoma. Remiantis atliktais tyrimais, 2013 m. išlikusi tapyba įtraukta į Lietuvos Res-

publikos kultūros vertybių registrą. Straipsniu siekiama pristatyti naujai išaiškintus duomenis ir detaliam nupasakoti vykdytų restauravimo darbų eigą bei pasirinktų metodų logiką, tikintis, kad ši informacija sudomins tiek restauratorius profesionalus ar besirengiančius jais tapti, tiek ir kitų sričių specialistus, besidominčius restauruotais objektais ar vykdomais tokio pobūdžio darbais.

2011 m. atlikus Burbiškio dvaro rūmų polichrominius tyrimus buvo nustatyta, kad XIX a. viduryje rūmų patalpų lubos, kai kur ir sienos buvo ištapytos, tačiau didžioji dalis sienų klijuotos popieriniais apmušalais².

1 Burbiškio dvaro (Anykščių r.) polichromijos tyrimus atliko šio straipsnio autorė sienų tapybos restauratorė Indrė Valkiūnienė.

2 Tyrimų duomenys pateikti išsamioje ataskaitoje: Indrė Valkiūnienė, *Burbiškio dvaro rūmų interjero I-mojo ir II-ojo aukštų patalpų polichromijos tyrimai*, Vilnius, 2011, in: Kultūros paveldo departamento (toliau – KPD) archyvas.

„La manufacture Zuber ou dieux siècle de papiers peints“, in: *Zuber l'histoire de la manufacture*, [interaktyvus], [žiūrėta 2014-11-04], <http://www.zuber.fr/html/manufacture/historique.html>.

Leight Michele, *Rooms with a View: Landscape & Wallpaper*, Cooper-Hewitt Museum of the Smithsonian Institution, April 24 – October 14, [interaktyvus], 2001, [žiūrėta 2014-11-04], <https://www.thecityreview.com/wallpap.html>.

„Papiers peints du XIXe et XXe siècles, Manufacture Leroy“, in: *Les arts decoratifs*, [interaktyvus], [žiūrėta 2014-11-06], <https://www.lesartsdecoratifs.fr/fr/o9doc/o6bases/presentations/leroy.html>.

„Rowland Hill's postal reforms“, in: *The British postal museum & archive*, [interaktyvus], [žiūrėta 2014-11-05], <https://www.postalheritage.org.uk/page/rowlandhill>.

THE 19TH CENTURY INTERIOR DÉCOR OF THE BURBIŠKIS MANOR. DISCOVERIES AND PRESERVATION

Indrė Valkiūnienė

SUMMARY

KEYWORDS: Burbiškis manor (Anykščiai district), interior, wall painting, wallpaper, 19th century, restoration.

The Burbiškis manor (Anykščiai district) was built in 1853. The function of the building changed several times. In the first half of the 20th century, the manor housed a church and a school. After World War II, a village school operated in the building, and its interior suffered great damage due to repairs and neglect; the ceiling and the walls were repainted several times. Although quite many details of interior furnishing—tile stoves, fireplaces, wooden doors and parquet flooring—survived in the manor, there was no information about mural paintings. In 2011, a thorough polychromatic analysis revealed authentic mural paintings from the middle of the 19th century. It became obvious that during the primary stage the interior was decorated with mural paintings and wallpapers. One of the grand halls on the ground floor was furnished in the style of *chinoiserie*, and Chinese-style figurative compositions modelled after a wallpaper design created

by the *Zuber & Cie* company in 1842 were painted on the ceiling. Rosettes painted in the grisaille technique, stencil ornaments, Historicist-style dome with *trompe l'oeil* painting and rusticated staircase walls were also found in the manor. One of the most impressive wallpapers created in the 19th century, representing the landscapes of different continents, was discovered for the first time in Lithuania. Historical photographs helped identify the so-called *Eldorado* wallpaper created by Eugène Ehrmann and Georges Zipèlius in 1848, widely famous in the entire world and distinguished by the excellence of execution. The *Zuber & Cie* manufacture that has been operating from the 18th century until our days continues to produce this wallpaper in exactly the same form as in the 19th century. In 2012–2013, the mural paintings were restored, and the research work is continued. In the article, the mural painting restoration process in each room is described in great detail. Due to the extremely bad condition of the ceiling the conservators had to solve the complex problems of securing loose plaster, uncovering and conserving mural paintings, and to perform the artistic tasks of painting retouching and décor reconstruction.